

POLITYKA ZAGRANICZNA NIEMIEC W LATACH 20-ych

1. Problem reparacji

Na konferencji paryskiej ustalono, że Niemcy mają zapłacić bardzo wysokie reparacje wojenne (odszkodowania). Sprawa reparacji była poruszana jeszcze kilkakrotnie na różnych konferencjach międzynarodowych w latach 1920 i 1921. Francuzi żądali początkowo od Niemiec 230 mld marek w złocie. Na początku 1921 r. zgodzili się zmniejszyć swoje żądania pod wpływem Wielkiej Brytanii. Ostatecznie ogólna suma odszkodowań wyniosła 132 mld marek, do podziału między Francję (52%), Wielką Brytanię (22%), Włochy (10%) oraz Belgię (8%). Pozostała kwota miała zostać przekazana pozostałym państwom. ustalono, że Niemcy będą płacić 2 mld marek rocznie oraz dodawać do tej sumy 20% wartości swojego eksportu. Niemcy nie byli zadowoleni z tak wysokich reparacji – zaczęli stosować bierny opór. W odpowiedzi Francuzi zajęli w 1921 r. trzy miasta na prawym brzegu Renu: Duisburg, Duseldorf, Ruhrort. Kolejnym krokiem było zajęcie w 1923 r. Zagłębia Rury przez Francję – tylko Belgia poparła jej działania. Niemcy ogłosili strajk powszechny w Zagłębiu Rury. Gustav Stresemann kanclerz Niemiec postanowił porozumieć się z zachodnim kapitałem by uzyskać ustępstwa w sprawie odszkodowań. Zadeklarował chęć dojścia do porozumienia i poprosił Waszyngton o mediację. W tej sytuacji Francja zgodziła się na ponowne rozpatrzenie sprawy odszkodowań. Komisja reparacyjna oraz zespół rzeczoznawców pod kierunkiem bankiera Ch. G. Dawesa ogłosili w **1924 r.** tzw. **plan Dawesa**. Plan obejmował okres 5 lat – roczne raty reparacji zostały wyznaczone na kwotę od 1 – 2,5 mld marek. Zabezpieczeniem ich spłaty miała być hipoteka nałożona na niemieckie koleje, cła i wpływy podatkowe. Państwa zdecydowały się przyjąć plan Dawesa pod warunkiem, że Niemcy zgodzą się na kontrolę. Francja zobowiązała się wycofać z Zagłębia Rury. By pomóc Niemcom spłacić reparacje banki zachodnie udzieliły Niemcom pożyczki w wysokości 800 mln marek w złocie. Dzięki niej Niemcy zmodernizowały przemysł, rozbudowały flotę handlową i zwiększyły eksport. Spłacono z pożyczki raty reparacyjne. Niemcy otrzymały więcej niż zapłaciły. Zgodnie z umową wojska francusko-belgijskie w 1925 r. opuściły Zagłębie Rury. Plan Dawesa obejmował lata 1924 – 1929. **W 1929 r.** ekspert amerykański O.D. Young opracował nowy plan postępowania wobec Niemiec. **Plan Younga** zakładał, że Niemcy mają spłacać odszkodowania wojenne w 36 ratach rocznych (do 1988); wysokość raty ustalono na 1,5 – 2,5 mld marek w złocie. Rząd Rzeszy wyraził zgodę na ten plan. Niestety praktycznie nie wszedł on w życie ze względu na wielki kryzys ekonomiczny. W 1931 r. na podstawie moratorium Hoovera (prezydent USA) Niemcy zaprzestały spłacania odszkodowań wojennych. Reparacje zostały zaniechane na konferencji w Lozannie w 1932 r.

2. Układ w Rapallo 1922 r.

16 kwietnia 1922 r. w Rapallo spotkali się minister spraw zagranicznych Republiki Weimarskiej Walter Rathenau oraz minister spraw zagranicznych bolszewickiej Rosji Grigorij Ciczeryn. Podpisali w Rapallo **układ radziecko – niemiecki, na podstawie którego:**

- rząd radziecki i niemiecki uznały się wzajemnie (dotąd oba rządy były w izolacji politycznej innych państw) oraz zobowiązały się nawiązać stosunki dyplomatyczne
- oba rządy zobowiązały się zrezygnować z żądań finansowych wobec siebie – Niemcy z odszkodowań za majątek, który przepadł w wyniku rewolucji, a Rosjanie z odszkodowań wojennych
- dodatkowo zawarto ściśle tajne porozumienie wojskowe przewidujące pomoc w szkoleniu i doskonaleniu oby armii, dzięki któremu Niemcy mogli obejść traktat wersalski w kwestii rozbrojenia

Układ ten został potwierdzony w 1926 r. zawarciem układu w Berlinie między Niemcami a ZSRR o wzajemnej neutralności i współpracy oby państw.

3. Układ w Locarno 5 – 16. 10.1925 r.

Konferencja w Locarno dotyczyła uznania wschodniej i zachodniej granicy Niemiec ustalonych na mocy traktatu wersalskiego.

Na początku 1924 r. Niemcy zwróciły się do Londynu i Paryża z propozycją zawarcia układu stabilizacyjnego zachodnie granice Niemiec tj. granicy z Belgią i Francją, na podstawie dobrowolnego

uznania nienaruszalności tej granicy przez wszystkie zainteresowane strony: Niemcy, Francję i Belgię. Układ taki miał otrzymać gwarancję W. Brytanii i Włoch na wypadek agresji niemieckiej na Francję lub Belgię lub odwrotnie.

Berlin wykluczył od razu uznanie swojej granicy wschodniej (z Polską i Czechosłowacją) co źle wróżyło na przyszłość – liczone się z tym, że Niemcy będą chcieli odzyskać ziemie utracone na rzecz tych dwóch państw. Polska i Czechosłowacja rozpoczęły starania o uznanie przez Niemcy granicy wschodniej.

Postanowienia:

- **Pakt reński** – podpisany przez Francję, Belgię, W. Brytanię, Włochy z Niemcami. Pakt reński gwarantował nienaruszalność niemieckiej granicy zachodniej z Francją i Belgią. Gwarantami paktu stały się Wielka Brytania i Włochy, które zobowiązały się w razie agresji jednej ze stron udzielić pomocy stronie napadniętej.
- W osobnym układzie Belgia zrzekła się statusu neutralności.
- Oprócz paktu reńskiego w Locarno zawarto również cztery dwustronne **układy arbitrażowe:**
 - 1) niemiecko – francuski
 - 2) niemiecko – belgijski
 - 3) niemiecko – polski
 - 4) niemiecko – czechosłowacki
- Zawarto również dwa układy gwarancji wzajemnej:
 - 1) francusko – polski , w którym Francja zobowiązywała się do udzielenia pomocy Polsce w razie agresji niemieckiej choć uzależniała udzielenie tej pomocy od Ligi Narodów
 - 2) francusko – czechosłowacki – analogiczny do poprzedniego

Znaczenie konferencji w Locarno – po raz pierwszy od zakończenia I wojny światowej Niemcy stały się równorzędnym partnerem w rozgrywce dyplomatycznej; okazało się, że są granice nienaruszalne i naruszalne co otworzyło Niemcom drogę do rewizji granicy z Polską i Czechosłowacją. Układ w Locarno stanowi o osłabieniu pozycji międzynarodowej Polski.